

Insights to Sukkot

ספר עין אליהו – מס' מגילה דף ד' ע"א

והנראה לי לתרץ עפ"י מה שביאר הגאון (בשיר השירים) על הקושיא למה אנו עושים סוכות בחג הסוכות הלא הסוכות הם לזכרון שישבו בסוכות ביציאתן ממצרים א"כ הווי להו לעשות סוכות בפסח בעת שיצאו ממצרים. ומתרץ לפי שכשעשו העגל נסתלקו מהן העננים ואז לא חזרו עד שהתחילו לעשות המשכן ומשה ירד ביה"כ ובמחרת יוה"כ ויקהל משה וצוה על מלאכת המשכן וזה היה י"א בתשרי והעם הביאו בבוקר בבוקר עוד ב' ימים הרי י"ג בתשרי ובי"ד בתשרי נטלו כל חכם לב את הזהב אצל משה במנין ובמשקל, ובט"ו התחילו לעשות ואז חזרו ענני הכבוד. ולכן אנו עושים סוכות בט"ו בתשרי. ועיין בפנים יפות על התורה דלכן לא היו נשים רשאים לעשות המשכן מחמת שהם אינם מחויבים בדבר דהמקדש הוא כפרה על עון העגל והם לא עבדו לעגל ולכן לא עשו המשכן. וא"כ ה"א דנשים כיון דלא עבדו לעגל א"כ אינם מחויבים לישב בסוכות כי הסוכות הם זכרון לענני כבוד שסיבב אותם מחמת שעשו תשובה והנשים לא חטאו וא"כ לא שייך אצלם הטעם כי בסוכות הושבתי ולא איצטריך כתוב למעוטי נשים מטעם הנ"ל.

1

הרב פרבר

אתרוג אשר גדלו בדפוס ותקנוהו כמין בריה אחרת פסול (שם סעיף י"ט) דרך בג"א לתקן הכובע להרחיבו שיהיה ראוי כמדת ראשו, אך לא לדחוק לתקן הראש ע"י לחץ יד או דפוס שיהיה ראוי למדת הכובע, כן אין לתקן את הת"ח שהוא ראש העדה שיהיה מתאים לרוח המנשב בתוך העדה לגדלו בדפוס ולתקנו כמין בריה אחרת, לשנות צורתו הרוחנית, רק להשתדל לתקן דמות דיוקנה של העדה שתהיה כפי מדת הראש, וכמ"ש "העל את העם הזה" (שמות ל"ג) כלומד לא שתרד ממדרי"ג גתך בשבילם, רק העל אותם אליך.

5

וחגתם חג לה' ז' ימים. למה צוה ה' לחוג את חג האסיף ז' ימים? וחג המצות שאני, ששם התחילה הגאולה בט"ו לחודש ונגמרה רק בכ"א לחודש, אחרי שרדף פרעה את ב"י להשיבם לארצו

ולעבודתו, ובשביעי ליציאתם טבע הקב"ה חיל פרעה בים ונגמרה הגאולה. ולפיכך חוגגים ז' ימים מתחילת הגאולה עד סופה: וביום הא' לגאולה מקרא קודש וביום הו' – האחרון לגאולה מקרא קודש. אבל מה טעם לחוג את חג האסיף ז' ימים, ואי משום הקרבת ע' פרים בעד ע' אומות אפשר הי' להקריבם ביום א' ונראה שלפי שנשתבחה א"י בו' מינים, כאמור: "ארץ חטה ושערה וגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש" (דברים ח') והיא ארץ שבעה עממים, שגרש ה' מפני ב"י (ולפיכך נאמר בפר' ההיא ז' פעמים "ארץ" – בעה"ט שם). לפיכך צוה ה' לחוג את חג האסיף ז' ימים, יום לכל מין, להודות לה' על הארץ ועל פירותיה על כל מין ומין ביום מיוחד. ולפי שאין ז' המינים האלה שוים

רב פרבר

טז) ומה שהלולב ניטל בימין ולא האתרוג, אפשר לומר שבא לרמוז שהת"ח יתחזק בכל כחו לקרב רזזוקים, ולהכניס אורחים תחת כנפי השכינה, ולהדסים והערבות ישים לבו ביותר להחזיקם ביד ימינו, כי האתרוג שהוא הת"ח יש לו יכולת בעצמו, כמ"ש המאור שבה מחזירו למוטב, משא"כ שאר מינים, והמליצו ע"ד זה משאחז"ל לא נתעשר משה אלא מפסולתן של לוחות, כי קירב רחוקים והיה מטפל גם בפסולת, ולכן זכות הרבים תלוי בו, ובמותו אמר הקב"ה מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב עם פועלי און, והמשילו לבנים קטנים שנתיתמו מאמם, הללו בוכים על הילדים הטובים מי ידאג למו מעתה במות אמם, ובא פקח א' ואמר על הילדים הטובים א"צ לבכות כי גם אצל אם חורגת ישיגו מחסורם, אך על הילדים השובבים יש לבכות, כי מי יחוס עליהם לקרבם ולהטיב עמהם, כך התאונן הקב"ה במות מרע"ה מי יקום לי עם מרעים כו', כי מרע"ה דאג גם לפסולת של לוחות, וגם בעד עושי העגל מסר נפשו ובקש רחמים עד שאמר ה' סלחתי כדברייך, וגדולה הכנסת אורחים (לקרב רחוקים שזה הכנס"א, תחת כנפי השכינה) יותר מקבלת פני השכינה.

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל (כג, מ) ענין ד' מינים להעשות אגודה אחת גם עם הערבות שאין להם לא טעם ולא ריח לא תורה ולא יראה, והאיך זה אפשר הלא התחברות עם רשעים אינה כהוגן שהרי ברשעים יש "שין" ו"ריש" מ"שקר" ובצדיק יש "קוף" ועל ידי החיבור שביניהם מתחזק ה"שקר", אבל כאן לאחר ר"ה ויוכ"פ שנמחלו עוונותיהם של ישראל – לעומת התקיעות בר"ה שעיקרן התרועה שהיא בעת נסיעת המחנות כלומר בהפרד איש מעל רעהו (ואילו התקיעות הם בהקהל את העם), לעומת זה בסוכות העיקר האחדות ועוד שסגולת ד' מינים שלא תזיק האחדות הזאת, שהרי לולב כשר הוא כשהוא עקום לאחוריו, כלומר כלפי האדם האוחז אותו ואילו עקום לפניו, כלומר כלפי נגד האדם פסול הוא, והכונה שבאחדות יש להשתדל שאנו נשפיע ונקרב אלינו ולא שנושפע ונתבטל לאחרים וזה גם כלפי הגוים שמקריבים שבעים הפרים לקרבם וגם כלפי הערבות ולא ח"ו להתקרב ולהתבטל לגוים ולערבות.

7

*

בסכת תשבו (כג, מב) סוכה שאין הכוכבים נראים מתוכה כשרה, אבל לכתחלה צריך שייראו הכוכבים מתוכה (שו"ע או"ח סימן תרלא סעיף ג), היינו כי הסוכה מסמלת את מהלך ישראל במדבר וכמו כן את התקופות השונות של הגלות, דירות העראי של ישראל, כי ישנן כמה מיני גליות ישנה דירת עראי הבנויה מארבעה מחיצות כהלכתן ומסוככת יפה וישנה דירה בת

4

שלשה דפנות בלבד ואפילו בת שתי דפנות ומחיצה טפח ויש שהמחיצות אינן אלא עשרה טפחים בלבד ויש שהסכך רחוק מהדפנות כשלשה טפחים וכשרים רק על ידי לבוד. אלו הן מיני הגליות של עם ישראל וזהו הסמל של הסוכה שגם בתקופת הגלות צריך העם לזכור כי יבואו עליו גם ימי זוהר וגאולה, הסוכה כוללת מחיצות סכך וקרקע, עם ישראל משול גם לעפר הארץ וגם לכוכבי השמים, זכו הרי הם ככוכבי השמים, לא זכו הרי הם כעפר הארץ, וגם כשהם כעפר הארץ קרובים הם להסתכל כלפי מעלה ולזכור כי יבוא יום ויידמו לכוכבי השמים לרוב ולכן צריך שמהסוכה ייראו הכוכבים.

התשובה וכל ההליכות המעשיות שלה, עם הרוח הכללית השולטת בעיקרה בימים המיוחדים לתשובה, עם גודל התועלת שלה לזכך את הנפשות. לעדן את הרוח ולטהר את המעשים מכעורם, היא מוכרחת להיות סופגת עמה איוו חולשה, שלא נמלט ממנה אפילו הגבור שבגבורים. כשמקמצים את עז הרצון, כשכופפים את עז החיים, ע"י הסלידה הפנימית, והנטיה לשוב בכל חטא, מתקמץ ג"כ הרצון של הטוב, עז החיים הטוורים מתחלש גם הוא. נמצא האדם סובל מטוירתו המוסרית חולשה כזאת, שסובל חולה שהתרפא ע"י הזרמה אלקטריית, שאמנם גרשה את הארס שבמחלתו, אבל החלישה את הכח התי והבריא שבו. שבים, ע"כ, ימים של שמחת קדש, של חדות נפש, לקומם את הרצון הטוב ועז החיים הטוור. אז תהיה התשובה שלמה.

מועדי הראי"ה

השאיבה והניסוך — האמצעי והמטרה

שמחת בית-השואבה, שהיתה נוהגת בבית המקדש, בלילי חג הסוכות, הרי היתה קשורה בניסוך-המים על גבי המזבח כל שבעת ימי חג הסוכות, והשאלה המתעוררת היא: מדוע נקראה השמחה על שם מעשה השאיבה, שזה רק הכשר מצוה, אמצעי לקיום המצוה, ולא נקראה על שם המצוה עצמה — שמחת בית הניסוך?

והסביר מרן הרב זצ"ל, שבוה באו חז"ל ללמדנו שעלידי שהאדם מקדש את מעשיו, עושה כל פעולה לשם-שמים, בכוונה גמורה לעשות רצון ד', האמצעי מתעלה ומגיע לדרגת התכלית, לדרגת המטרה עצמה *.